

Studiehandledning, gruppindelning och schema

Examensarbete (15 hp) och Vetenskaplig teori och metod (VTM) 7,5 hp

Lärarytbildningen

höstterminen 2014

Introduktion

Examensarbeten inom lärarutbildningen skrivs i normalfallet av två författare. Samtliga studenter som skriver examensarbete inom lärarutbildningen handleds i grupper om c:a sju arbeten. Till varje grupp finns två handledare knutna. Målet för grupphandledningen är i första hand att utveckla examensarbetenas vetenskapliga kvalitet och att verka för att undersökningarna har en tydlig yrkesrelevans.

Handledare, studenter och examinatorer förväntas arbeta i förhållande till de bedömningskriterier som presenteras längre fram i dokumentet. I boken *Coaching och handledning av grupper* av Andersson & Persson (2002), presenteras det arbetssätt som det är vägledande för hur handledningsgrupperna ska arbeta.

Examensarbetet bör omfatta högst 40 sidor exklusive eventuella bilagor. **På lämplig plats i examensarbetet ska (i tillämpligt fall) arbetsfördelningen mellan författarna framgå.**

Kursernas upplägg

Upplägget som beskrivs i detta dokument skapar en grundstruktur som de olika grupperna ska utgå ifrån. Det kan justeras i samråd mellan studenter och handledare utifrån gruppernas olika önskemål. Kursen läggs upp i Blackboard och är åtkomlig för studenter efter registrering.

Höstterminen 2014 inleds med VFU veckorna 36-40. Undantaget är att:

Måndagen i vecka 36, den 1 september genomförs det första handledningstillfället för examensarbetena. Syftet med detta är bland annat, utöver att introducera arbetet i gruppen, att kunna diskutera om eller hur erfarenheterna från VFU kan användas som stöd för planering av examensarbetet.

Kursen Examensarbete är integrerad med kursen Vetenskapsteori och metod (VTM) för de studenter som enligt studieplanen ska läsa båda kurserna. Föreläsningarna inom VTM är öppna för alla som går kursen.

Veckorna 41 – 3 (2015) genomförs parallell grupphandledning av examensarbeten, undervisning och examination av VTM, samt examination av examensarbetena. Medexaminatorerna och handledare schemalägger ett tillfälle efter slutmanusseminariet, men före tid för inlämning av arbetena, ett tillfälle för medexaminatorerna att lämna synpunkter på slutmanus.

Kursen VTM examineras på två sätt. I vecka 45 genomförs en muntlig tentamen. Information om denna kommer att finnas i Blackboard. I samband med grupphandledning 4 och VTM tenteras kursen VTM i respektive handledningsgrupp via en skriftlig inlämningsuppgift. Uppgiften kan utgöras av metodkapitlet eller motsvarande i den kommande uppsatsen. Detaljerna kring detta görs upp i respektive grupphandledningsgrupp. För att bli godkänd på kursen VTM krävs godkänt resultat på såväl den muntliga tentamen som den skriftliga inlämningsuppgiften. För betyget väl godkänt (VG) krävs att den muntliga tentamen är VG och att den skriftliga inlämningsuppgiften är godkänd.

Observera att kunskaper om vetenskapsteori och vetenskaplig metod i princip är en förutsättning för att kunna genomföra en vetenskaplig undersökning på ett bra sätt. Vi rekommenderar

därför studenterna att så snart som möjligt och innan den egna undersökningen påbörjas, läsa in sig på litteraturen kring VTM.

Som framgår av schemat nedan innehåller kurserna sex tillfällen med grupphandledning av examensarbeten, kurs i informationssökning på biblioteket, tre föreläsningar och ett seminarium inom kursen VTM, samt ett examinationsseminarium i vecka 44. Vid de VTM-seminarier, som sker integrerat med grupphandledning 1, 2, 3 och 4, behandlas relevanta delar av metodlitteraturen och i synnerhet den som knyter an till det egna forskningsarbetet.

Oavsett val av vetenskapsteoretisk utgångspunkt och metod i det egna arbetet förväntas studenterna efter genomgången kurs kunna redogöra för de allmänna grunderna och terminologin inom vetenskapsteori och metodologi. Den muntliga tentamen i VTM är inriktad på just detta.

Inför seminarierna kring VTM i respektive grupp ska studenterna vara inlästa på de delar av litteraturen som ska behandlas. Vid seminariet ska studenterna redogöra för sin förståelse av dessa delar i relation till det egna examensarbetet. Instruktioner för inläsning och hur dessa redogörelser ska diskuteras fram mellan studenterna och handledarna i varje grupp i samband med det första handledningstillfället. Det finns således möjlighet att lägga upp detta arbete olika i grupperna. Målet ska dock vara att de presentationer som görs vid seminarierna, muntliga såväl som skriftliga, ska kunna utgöra naturliga delar i det som ska bli studenternas metodkapitel i examensarbetena. En utgångspunkt för hur seminarierna planeras vad gäller litteraturval och upplägg, är ett urval av lärandemålen i kursen VTM.

Lärandemål som avses:

- Studenterna ska, efter att ha blivit examinerade vid seminarierna, kunna redogöra (på grundläggande respektive fördjupad nivå beroende på om kursen är på grundnivå eller avancerad nivå) för vetenskapens relation till skolans olika verksamhetsformer,
- didaktisk forskning och praxisnära forskning inom utbildningsvetenskap,
- kunna exemplifiera och reflektera över hur kvalitativa och kvantitativa data insamlas, bearbetas och analyseras med olika vetenskapliga metoder.

Studenter som tidigare har läst kurs(er) i (VTM) i samband med ämnesstudier, men likväl har denna kurs i sin studieplan ska examineras för att erhålla 7,5 hp. För dessa studenter *kan* föreläsningarna och aktiviteterna relaterade till VTM-kursen i handledningsgrupperna kännas som upprepningar av sådant man läst tidigare. I respektive grupphandledningsgrupp kan man komma överens om ett alternativt upplägg som innebär att dessa studenter enbart "tentar av" VTM via den muntliga tentamen och en skriftlig uppgift i anslutning till uppsatsarbetet. Detaljerna kring detta bestäms i respektive grupp.

Experthandledning

Studenter som skriver examensarbete kan ansöka hos huvudexaminator om resurser för att anlita någon lärare som experthandledare kring ett särskilt ämnesinnehåll eller en särskild metodologisk tradition. Efter att studenterna diskuterat med handledare och därefter själva kontaktat en lärare/forskare som de vill ha hjälp av och denne har accepterat att bistå med handledning, ska en ansökan om handledningsresurser skickas via mail till huvudexaminator (ole.olsson@hh.se) **innan beslut tas** om experthandledning.

Rutiner för påbörjande av empiriskt arbete

Det är mycket viktigt att de empiriska undersökningar som examensarbetena bygger på är förankrade hos handledarna innan de påbörjas.

Detta innebär att informationsbrev till personal på berörda skolor/förskolor, blanketter för samtycke till medverkan, samt instrument (t ex enkäter, observationsguider och intervjuguider) ska ”godkännas” av handledare innan de lämnas ut eller används.

Att hänvisa till andras texter

Som en del i den kompetensutveckling av akademiskt skrivande som kursen Examensarbete innebär, läggs fokus på hur andra texter kan och får användas som underlag för det egna arbetet. Vi rekommenderar alla studenter att noggrant studera och använda de råd som formulerats i *Refero – Antiplagieringsguiden*.¹ Diskussioner om olika sätt att hänvisa till andra texter ska vara ett angeläget område i handledningsgruppernas arbete.

Det är en hörnsten i vetenskapligt arbete att texter som citeras och refereras kan kontrolleras och följas upp. Det innebär också att det är förbjudet att citera och referera text utan att ange källan. Bland de manus till examensarbeten som lämnas in för examination görs ett stickprov av arbeten som analyseras med plagiatverktyg.

En viktig del av det vetenskapliga arbetet är således att referera och citera vetenskapliga texter på ett korrekt sätt. För examensarbetena på LUT accepteras alla vedertagna referens- och citeringssystem. Tänk dock på att det är viktigt för examinatorer och opponenter att kunna följa upp att citat och referat är korrekta och vederhäftiga. (Det finns inget system som ”förbjuder” exakt sidhänvisning.) Därför kan det vara lämpligt att man, oavsett referenssystem, ser till att exakta sidhänvisningar finns tillgängliga. Det kan också vara svårt för författaren själv att hitta i omfattande texter, när man vill till exempel gå tillbaka och kontrollera eller kunna svara på frågor vid opponeringen om inte sidhänvisningar finns med.

---

¹ Biblioteken vid Blekinge Tekniska Högskola och Linnéuniversitet (2009). *Refero : antiplagieringsguiden*. [Elektronisk] Tillgänglig: < <http://www.bi.hik.se/Refero/1intro.php> > [2010-06-03]

Grupper, handledare och studenter (G/grundnivå A/avancerad nivå)

Grupp 1

Handledare: Viktor Aldrin & Ingrid Nilsson

Thi Hai Le (G)

Marie Fritzell (A)

Anna Progonet (A)

Sofia Fant & (Rebecca Liiman) (G)

Miriam Hussein (A)

Grupp 2

Handledare: Jan-Olof Johansson & Göran Karlsson

Katja Johnsson & Niklas Ternander (A)

Jon Nyman & Martin Wildstam (A)

Christoffer Persson (A)

Erika Persson & Sanna Berntsson (A)

Martin Karlsson (A)

Caroline Nilsson (G)

Grupp 3

Handledare: KG Hammarlund & Jens Lerbom

Pontus Qvant (A)

Ida Jönsson (A)

Jorunn Hellman (A)

Emelie Mygren & Linda Larsson (A)

James Mason (A)

Caroline Uggla & Adelina Abazi (A)

Maria Lydevik & Kristina Djerdj (A)

SCHEMA för kurserna Vetenskaplig teori och metod (VTM) och Examensarbete, hösten 2014

(OBS att avvikelser från detta schema kan förekomma efter överenskommelser i respektive grupp)

Vecka	Datum	Tid	Grupp	Innehåll
36	1/9	10:15 - 12	1, 2 och 3	Grupphandledning 1: Introduktion: arbetsformer, bedömningskriterier, idéskisser
36 - 40		VFU		VFU
41	7/10	9:15 - 13	1, 2 och 3	Grupphandledning 2: Plan för examensarbetet och VTM
	10/10	9:15 - 16	Alla	Föreläsning VTM (CE) Fm: Att välja perspektiv i forskning inom utbildningsvetenskap. Em: Planering och insamling av främst kvalitativa data.
42	13/10	10 - 12	Alla	Kurs i informationssökning på biblioteket, lektionssal plan 3 (ARH)
42	14/10	09:15 - 16	Alla	VTM - Föreläsning och workshop statistik (OO)
44	30/10	13:15 - 15	Alla	VTM - Seminarium frågestund (VA & OO)
	4 timmar	Schemaläggs av respektive grupp		Grupphandledning 3: VTM och handledning
45	Muntlig tentamen av VTM enligt särskilt schema – se information i Blackboard			
	4 timmar	Schemaläggs av respektive grupp		Grupphandledning 4; Examination av VTM och handledning
	2 timmar	Schemaläggs av respektive grupp		Grupphandledning 5 Råmanus, opponering, bedömningskriterier
	2 timmar	Schemaläggs av respektive grupp		Grupphandledning 6 Slutmanusdiskussion.
Senast v 1	Schemaläggs av resp handledare i Samråd med studenter och medexaminatorer			Medexaminatorerna lämnar synpunkter på slutmanus. Handledare avråder eller tillstyrker
2	7/1	12:00	Alla	Inlämning/uppladdning av manus till examinationsseminariet
3	13/1		Grupp 1	Examinationsseminarium
	14/1		Grupp 2	Examinationsseminarium
	15/1		Grupp 3	Examinationsseminarium

Handledarna i grupp 1 medexaminerar grupp 2. Handledarna i grupp 2 medexaminerar grupp 3. Handledarna i grupp 3 medexaminerar grupp 1. Handledarna för respektive handledningsgrupp skriver detaljschema för sin grupps examinationsseminarium och meddelar medexaminatorerna

2014-06-20

Lärare utöver handledare: Claes Ericsson (CE), Viktor Aldrin (VA), Anna Råbom Holst (ARH) Huvud-examinator: Ole Olsson (OO)

Betygssammanträde mellan handledare och medexaminatorer genomförs (senast) onsdagen **den 28 januari 2015 kl 10-12**. Handledarna ansvarar för att kalla till och boka lokal för mötet.

Medexaminatorerna meddelar examinator betygsförslag senast den 30 januari. Handledarna vidarebefordrar betyg till studenterna senast den 3 februari 2015.

Examination av examensarbeten

Examensarbetena examineras inom utbildningsvetenskap och Ole Olsson är huvudexaminator.Handledarna fungerar som ”medexaminatorer” på examensarbeten i en annan handledningsgrupp som de inte själva handleder. ”Medexaminatorerna” lämnar in motiverade betygsförslag till huvudexaminator. Huvudexaminator meddelar betyg till handledare som vidarebefordrar dessa till respektive författare.

Respektive handledningsgrupp utgör seminariegrupp vid examinationen och handledarna är seminarieledare och organiserar oppositionen (gör schema, bjuder in studenter och ”medexaminatorer”). Handledarna examinerar handledningsgrupper enligt ovanstående schema.

Varje student ska examineras enskilt, formerna för detta bestäms av respektive handledare och ”medexaminator”.

Exakta tider och lokal för examinationsseminarierna meddelas studenter och ”medexaminatorer” av handledarna.

Bedömning av examensarbetena

Grupphandledningens innehåll bör styras i förhållande dels till de allmänna mål för examensarbetet som har formulerats i olika dokument, dels i förhållande till de mer specifika bedömningskriterier som tillämpas vid lärarutbildningen i Halmstad.

Examensarbetet ska vara ett arbete av vetenskaplig karaktär och styrs, liksom all annan högskoleutbildning, av högskolelagens nionde paragraf som bl.a. föreskriver att utbildningen ska ge studenterna ”förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar, förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt beredskap att möta förändringar i arbetslivet”. Examensarbetet inom lärarutbildningen ska dessutom, enligt examensordningen, ge kunskaper och färdigheter som bidrar till respektive förskolans, skolans och vuxenutbildningens måluppfyllelse i en rad olika avseenden.

Bland Högskoleförordningens examensmål för förskolläraryr utbildningar och övriga lärarutbildningar är det främst delar av nedanstående examensmål som ska uppfyllas med hjälp av examensarbeten:

Studenten ska

- visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat, för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom området
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling (UFB 3 2011/12. Högskoleförordningen Bilaga 2 – Examensordning)

Enligt beslut i styrelsen för lärarutbildningen i Halmstad ska examensarbetet omfatta 15 högskolepoäng och det

”...ska visa att studenten kan använda sig av vetenskapliga metoder och teorier. Examensarbetet ska ha utbildningsvetenskaplig inriktning, dvs. ska handla om undervisning eller lärande i skolan alternativt all-

män lärarkunskap. Examensarbetet ska ha relevans för den framtida yrkesutövningen som lärare och ska ge behörighet att söka till forskarutbildning”.

Mot den bakgrunden kan konstateras att examensarbetets kvalitet bedöms med avseende på: **dess vetenskapliga kvalitet**, vilket inkluderar förmågan att formulera ett vetenskapligt problem, välja och tillämpa en **vetenskaplig metod** i en undersökning, och att sammanställa resultatet av undersökningen i en uppsats med **god språkbehandling**, samt arbetets relevans för lärarens yrkesutövning i vid mening och därmed dess **didaktiska relevans**.

På nästföljande sidor presenteras de betygskriterier som används på grundnivå respektive på avancerad nivå.

Helhetsbedömning

Som en utgångspunkt för och parallellt med att arbetena bedöms i relation till de enskilda betygskriterierna görs en helhetsbedömning. Detta sker för att undvika en alltför mekanisk bedömningsprocess. Det innebär att de olika delarna vägs samman och att svagheter i arbetet utifrån något kriterium kan uppvägas av styrkor utifrån ett annat kriterium samt utifrån en sammanvägd bedömning. Samtliga bedömningskriterier måste dock vara uppfyllda.

Betygskriterier/Grundnivå

MÅL Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:	G	VG
Sammanfatta och reflektera över forskningsläget i ett aktuellt och avgränsat forskningsområde inom utbildningsvetenskap, samt anknyta detta till egen vetenskaplig undersökning	Sammanfattning, reflektion och anknytning finns. Sammanfattning har en framträdande roll	Anknytning och reflektion har en framträdande roll
Inom det avgränsade området, självständigt konstruera problemformulering, syfte och frågeställningar för en vetenskaplig undersökning, med viss grad av argumenterad anknytning till vetenskapsteoretiska och metodologiska begrepp (traditioner).	Problemformulering, syfte och frågeställningar har stringens. Det finns en viss grad av argumenterad anknytning till vetenskapsteoretiska och metodologiska begrepp (traditioner)	Problemformulering, syfte och frågeställningar kännetecknas av kreativitet. Det finns en betydande grad av anknytning till vetenskapsteoretiska och metodologiska begrepp (traditioner).
Beskriva, och med utgångspunkt i teori och frågeställning/ar motivera, val av metod för insamling, bearbetning och analys av data, med explicit anknytning till vedertagna forskningsetiska principer.	Metodval beskrivs, används och motiveras utifrån frågeställningar och teori. Huvudfokus ligger på beskrivning av metodval.	Motiv för metodval med god anknytning till teori och frågeställningar har en framträdande roll.
Redogöra för och diskutera sina slutsatser av den vetenskapliga undersökningen och bedöma dess tillämpningsområde samt didaktiska implikationer	Slutsatser från den vetenskapliga undersökningen beskrivs och diskuteras i relation till tillämpningsområde och didaktiska implikationer.	Slutsatser samt diskussion av den vetenskapliga undersökningens tillämpningsområde och didaktiska implikationer är integrerade
Genomföra och redovisa en vetenskaplig undersökning med god textmässig struktur, språklig skärpa samt god referenshantering	Undersökningen är väl genomförd och uppsatsens delar är väl strukturerade och sammanhängande. Språk- och referenshantering utförs på ett godtagbart sätt.	Uppsatsen präglas av korrekt referenshantering och mycket god språkhantering.
Kritiskt granska och försvara ett examensarbete genom oppositionsförfarande	Redogörelser, frågor och svar formuleras så att examensarbetets styrkor och svagheter belyses.	Kritisk granskning och försvar av examensarbete utförs på ett professionellt och utvecklande sätt.

Betygskriterier/Avancerad nivå

MÅL Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:	G	VG
Sammanfatta och reflektera över forskningsläget i ett aktuellt och avgränsat forskningsområde inom utbildningsvetenskap, samt anknyta detta till egen vetenskaplig undersökning	Sammanfattning, reflektion och anknytning finns. Sammanfattning har en framträdande roll	Anknytning och reflektion har en framträdande roll
Inom det avgränsade området, självständigt konstruera problemformulering, syfte och frågeställningar för en vetenskaplig undersökning, med betydande grad av argumenterad anknytning till vetenskapsteoretiska och metodologiska begrepp (traditioner).	Problemformulering, syfte och frågeställningar är stringenta. Det finns en betydande grad av argumenterad anknytning till vetenskapsteoretiska och metodologiska begrepp (traditioner).	Problemformulering, syfte och frågeställningar kännetecknas av kreativitet och logik.
Beskriva och med utgångspunkt i teori och frågeställning/ar motivera, val av metod för insamling, bearbetning och analys av data, med explicit anknytning till vedertagna forskningsetiska principer	Metodval beskrivs och motiveras utifrån frågeställningar och teori. Huvudfokus ligger på beskrivning av metodval.	Motiv för metodval med god anknytning till teori och frågeställningar har en framträdande roll. Kritisk reflektion präglar texten.
Redogöra för och diskutera sina slutsatser av den vetenskapliga undersökningen och bedöma dess tillämpningsområde samt didaktiska implikationer	Slutsatser från den vetenskapliga undersökningen beskrivs och diskuteras på ett kritiskt sätt i relation till tillämpningsområde och didaktiska implikationer.	Slutsatser samt diskussion av den vetenskapliga undersökningens tillämpningsområde och didaktiska implikationer är mycket väl integrerade
Redovisa en vetenskaplig undersökning med god textmässig struktur, språklig skärpa samt god referenshantering. Genomföra en undersökning där sambandet mellan frågeställning, metod, resultat och analys tydligt framgår.	Uppsatsens delar är väl strukturerade och sammanhängande. Språk- och referenshantering utförs på ett godtagbart sätt.	Uppsatsen präglas av korrekt referenshantering och mycket god språkhantering.
Kritiskt granska och försvara ett examensarbete genom oppositionsförfarande	Redogörelser, frågor och svar formuleras så att examensarbetets styrkor och svagheter belyses.	Kritisk granskning och försvar av examensarbete utförs på ett professionellt och utvecklande sätt.

Gången i bedömningen av examensarbetena

För att ett examensarbete ska kunna seminariebehandlas och betygsättas ska det vara **bedömningsbart**. Ett arbete är bedömningsbart om det vid sista handledningsseminariet före examinationen innehåller (relativt) färdiga textavsnitt under alla de delar/rubriker som förväntas finnas i ett examensarbete och som därmed kan antas ha förutsättningar att bli Godkänt.

Det är handledarna som, på basis av inlämnat slutmanus och med utgångspunkt i bedömningskriterierna, samt de kommentarer som lämnas av ”medexaminatorerna”, avgör om arbetena är bedömningsbara eller inte.

I de fall arbetena inte betraktas som bedömningsbara avråds studenterna från att presentera sitt arbete vid den ordinarie examinationen och hänvisas till uppföljande examinationer.

De uppsatsarbeten som ska läggas fram vid något av de schemalagda seminarierna ska mailas ut till berörda. Arbetena ska, för att kunna seminariebehandlas, skickas via mail (i **ETT** sammanhängande dokument) till monika.kulhanek@hh.se senast kl. **12:00 den 7 januari 2015**. Opponent för respektive arbete utses inom handledningsgruppen av handledarna.

Samtliga arbeten ska examineras individuellt och samtliga studenter ska opponera enskilt på ett annat arbete. De exakta formerna för detta bestäms av respektive handledare och ”medexaminatorer”.

Seminariet organiseras och leds av handledarna. Det arrangeras enligt följande:

- Handledare öppnar seminariet varpå författare inleder med eventuella errata
- Opponent alternativt författare sammanfattar
- Författare och opponent diskuterar utifrån frågor ställda av opponent
- ”Medexaminatorerna” ges tillfälle att ställa frågor men ger inga värderande kommentarer
- Allmän diskussion varefter seminariet avslutas

Ett mer utförligt exempel på mall för opposition finns på sista sidan i detta dokument.

Senast två veckor efter seminarierna anordnas ett betygsmöte mellan handledare och ”medexaminatorer”. **Inför detta möte ska ”medexaminatorerna” skicka sina förslag till betyg och formuleringar av bedömningar till handledarna.** Vid oenighet mellan handledare och ”medexaminatorer” gällande bedömningen av examensarbetet tar huvudexaminator över bedömningen. En sådan begäran ska göras senast dagen efter handledarmötets genomförande.

Efter betygsmötet och så snabbt som möjligt, dock senast tre veckor efter seminariet, meddelar ”medexaminatorerna” sina betygsförslag till huvudexaminator och handledare. Betygsförslaget ska innehålla skriftlig feedback till samtliga författare vars examensarbeten seminariebehandlats. Betygsförslaget meddelas av handledare till respektive författare.

Ett examensarbete som seminariebehandlats och underkänts kan genomgå en ny prövning av huvudexaminator eller den huvudexaminator utser, efter bearbetning enligt ”medexaminatorernas” anvisningar.

Det omarbetade examensarbetet ska skickas till huvudexaminator via mail senast två månader efter att författarna fått det skriftliga omdömet. I den omarbetade versionen ska alla nya och omarbetade textavsnitt **vara markerade i färg.** Examensarbetet bedöms och betygsätts sedan av huvudexaminator eller den huvudexaminator utser. Därefter inrapporteras något av betygen U, G eller VG i LADOK.

För arbeten som inte seminariebehandlats eller som blivit underkända efter omarbetning gäller att huvudexaminator eller den hen utser tar över och anordnar ett nytt examinationsseminarium. Begäran om detta sändes till huvudexaminator.

Examensarbeten som blivit godkända eller väl godkända lämnas i ett exemplar (i lösblad) till lärarutbildningens expedition. Först när detta är gjort och examinator godkänt arbetet rapporteras betyg på kursen i LADOK.

Litteraturlista för VTM och Examensarbete

Vetenskapsteori och metod (VTM)

Alvesson, Mats & Sköldberg, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod . 2., [uppdaterade] uppl.* Lund: Studentlitteratur. (Delar av)

Birkler, Jacob (2008). *Vetenskapsteori.* Liber.

Bjereld, Ulf, Demker, Marie Demker & Hinnfors, Jonas (1999). Problematiska problem. Om den vetenskapliga problemställningens plats i undervisning och forskning. I *Statsvetenskaplig Tidskrift*. 1999, Vol. 102, nr 4.

Denscombe, Martyn (2004). *Forskningens grundregler. Samhällsforskarens handbok i tio punkter.* Studentlitteratur, Lund. (265 s)

Eliasson, Annika (2010). *Kvantitativ metod från början.* Upplaga 2. Lund: Studentlitteratur. (165 s 203 kr)

Kvale, Steinar & Brinkman, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur. (370 s)

Nylén, Ulrica (2005). *Att presentera kvalitativa data. Framställningsstrategier för empiriredovisning.* Liber, Stockholm. (176 s).

Rönnqvist, C. & Vinterek, M. (2008). (red.) *Se skolan- Forskningsmetoder i pedagogiskt arbete.* Umeå Universitet, Fakultetsnämnden för Lärarutbildning.

Stukát, Staffan (1993). *Statistikens grunder.* Studentlitteratur.

Wärneryd , Bo (m fl) (1990) : Att fråga - Om frågekonstruktion vid intervjuundersökningar och postenkäter. Femte upplagan, andra tryckningen 1993. Statistiska centralbyrån.
http://www.scb.se/Pages/PublishingCalendarViewInfo____259923.aspx?PublObjId=2067

Ytterligare litteratur tillkommer i samråd med handledare.

En bra process för examensarbetet

I detta dokument finner ni några rekommendationer angående hur man kan förbereda sig för att få en bra start på arbetet med examensarbetet och hur arbetet bör fortlöpa. Rekommendationerna bygger på de erfarenheter som handledarna har gjort under tidigare kurser, och utgör ett komplement till de anvisningar och råd ni kommer att möta i den forskningsmetodologiska litteratur ni kommer att ta del av i kursen.

Att välja ämne/intresseområde

Vi vill rekommendera er att välja ett område som ni känner er **väl inlästa på sedan tidigare**. Välj gärna ett område som ni studerat i tidigare kurser. All kunskapsproduktion bygger på tidigare kunskaper. Ju mer inläst man är på ett område, desto lättare är det att få syn på aspekter av området som inte tidigare studerats. Att identifiera och avgränsa undersökningsbara frågeställningar och problem inom intresseområdet utgör viktiga och nödvändiga förutsättningar för att kunna skriva ett bra examensarbete.

En del tidigare studenter har valt ett område för sitt examensarbete som de inte har någon kunskap om i förväg. Argumentet har ofta varit att ”Detta har vi inte fått läsa om på utbildningen och därför vill vi skriva vårt examensarbete om det”. Vår erfarenhet visar att dessa studenter ofta får svårt att hinna med att göra ett bra examensarbete. Det tar lång tid att läsa in sig på litteraturen inom området och det blir mindre tid över till de egna undersökningarna som ska göras inom ramen för examensarbetet.

Att söka efter, läsa och sammanfatta tidigare forskning inom området

En viktig del av examensarbetet, som våra erfarenheter säger oss att tidigare studenter ibland har tagit för lätt på, är att skriva en sammanfattning (litteraturgenomgång) av tidigare forskning inom det område man ska studera. Ofta visar det sig i slutet av processen att denna del av examensarbetet är relativt tunn. Det finns två uppenbara problem med detta. Det ena är att ett kriterium som arbetet bedöms efter är att arbetet ska uppvisa god kännedom om forskningsläget inom området. Ett annat, mer problematiskt, är att en bristfällig genomgång av tidigare forskning påverkar övriga delar av arbetet negativt. Har man inte tidigt i processen sammanfattat tidigare forskning blir det svårare att formulera distinkta frågeställningar, att utveckla en metodologisk design för sin egen studie, att välja teoretiska perspektiv samt att analysera de egna resultaten. Gör detta tidigt, innan ni börjar utveckla mätinstrument eller påbörja datainsamlingen. För de som vill vara riktigt bra förberedda inom hösten kan det vara bra att redan nu påbörja inläsning och skrivande av en litteraturgenomgång.

Att formulera ett vetenskapligt problem och frågeställningar

För att kunna genomföra en bra vetenskaplig undersökning är det, som antytts ovan, viktigt att först formulera ett tydligt och väl avgränsat vetenskapligt problem som är värt att undersöka. Innan man kan välja ut metoder för sin studie och innan man kan välja vilka teorier man ska knyta an till, måste man ha en relativt god bild av VAD det är man ska undersöka/ta reda på i sin studie. Problemet bör vara utförligt och väl formulerat i text tidigt i processen. För att vara meningsfullt måste problemet vara förankrat i och anknutet till befintlig kunskap. Problemet behöver vara preciserat på en mängd olika sätt. Det bör till exempel framgå vilken företeelse det är som ska undersökas, om denna företeelse ska beskrivas eller förklaras, huruvida det ska undersökas vilka samband som finns mellan denna företeelse och andra företeelser. I de flesta metodböcker, t ex de som vi rekommenderar via LUTs hemsida, finns mer utförliga rekommendationer när det gäller att formulera vetenskapliga problem och frågeställningar.

Det kräver mycket arbete att få till en fungerande text

Det ställs krav på att uppsatsen ska fungera väl språkligt. Den vetenskapliga undersökningen ska redovisas ...”med god textmässig struktur, språklig skärpa samt god referenshantering” som det står i betygskriterierna. Vår erfarenhet är att en del studenter underskattar det arbete det innebär för många av oss att formulera sig väl i text. Det kräver oftast många genomläsningar och omformuleringar. En viktig del i arbetet i handledningsgrupperna är just att hjälpa varandra med (kritisk) genomläsning av texter.

”**Skripunkten**” på högskolan är öppen för den som vill ha hjälp med att formulera sig.

Några råd: Pröva läsbarheten genom att läsa högt för varandra. Använd rättstavningsprogram! Var konsekvent med tempus, exempelvis presens för resultat från tidigare forskning och refererat av gällande styrdokument men imperfekt för eget arbetssätt. Följ ”Svenska skrivregler” när det gäller ord, uttryck, siffror, förkortningar, sammansättningar, skiljetecken och andra skrivtecken. Kolla särskilt i särskrivna ord som skall skrivas ihop. Vid citat gäller det att noga ange källa. Det kan även gälla intervjuer som med fördel kan markeras med en bokstav eller siffra. Längre citat kan anges med indrag av texten utan kursivering. Citat från intervjuer anges med fingerat namn och med fördel med hjälp av siffra eller bokstav enligt särskild lista.

Observera att citaträtten inte medger att kopiera bilder och annat upphovsskyddat material från böcker och artiklar och publicera detta, utan skriftligt tillstånd från upphovsrättsinnehavaren. Detta kan i många fall lösas genom att maila eller skriva till berörd forskare och be om tillstånd.

EXEMPEL PÅ MALL FÖR OPPOSITION (Andra modeller kan användas)

Syftet med oppositionen är att examensarbetet ska granskas i positiv anda och att det ges utrymme för diskussion kring det undersökta problemområdet. Lägg således inte onödig tid på småfel! De formaliafel opponenter vill påpeka, exempelvis stavfel eller felaktiga referenser, kan med fördel sammanfattas på ett papper som opponenterna kan ge till författarna som i sin tur kan rätta till detta före publicering.

Oppositionen inleds med att författarna till uppsatsen ges möjlighet att (mycket kort!) göra korrigeringar av eventuella felaktigheter de funnit sedan arbetet lämnades in. Detta kan även göras skriftligt med en så kallad erratalista som då med fördel delas ut.

Därefter gör opponenter/en/erna en kort sammanfattning av innehållet och lyfter fram arbetets syfte och resultat. Författarna ges möjlighet att kommentera sammanfattningen. (Numera är det allt vanligare att författaren själv sammanfattar arbetet.)

Opponent/en/erna ger därefter ett allmänt omdöme om examensarbetet, lyfter fram dess positiva drag, kommenterar form och språklighet.

Därefter följer huvudmomentet i oppositionen vilken handlar om att opponenter ställer frågor till författaren kring det som står i arbetet. Opponenten ska vara väl förberedd genom att för sig själv ha formulerat sig i text.

Exempel på frågor att ställa:

- Vilka tankar ligger bakom valet av syftet och den avgränsning som gjorts? Hur uppfattas problemet, både utifrån ett forsknings- och ett verksamhetsperspektiv?

- Vilka motiv finns angivna för den metod och uppläggning av undersökningen som valts? Är det rimliga val som gjorts? Finns det andra alternativ?
- Hur bedömer författaren arbetets tillämplighet (generalitet) och grad av överensstämmelse (validitet)?
- Vilka är de centrala begrepp som används?
- Vad är det centrala resultatet av arbetet? Är resultaten tillförlitliga och trovärdiga?
- Anser författaren att frågeställningarna har besvarats på ett tillfredsställande sätt i arbetet?
- Finns alternativa tolkningar/förklaringar av resultaten?
- Vilka begränsningar har undersökningen?
- Hur förhåller sig författarnas resultat till tidigare kunskap inom området?
- På vilka sätt är resultaten användbara?

Ställ frågorna i vänlig ton och låt författaren få tid att svara. Acceptera svaret även om det känns otillfredsställande. Försök inte övertyga författaren att du har rätt. Obs! Låt författaren få sista ordet!

Till författarna: försvara er inte utan försök förklara, hur ni har tänkt.

Samtliga frågor är naturligtvis inte användbara på alla arbeten och de ska inte formuleras som ovan utan med utgångspunkt i det aktuella arbetet. Var noga med att ställa frågorna positivt och konstruktivt så att författaren har chansen att förklara sig och att det blir en bra diskussion. Ge åhörarna tillfälle att ställa frågor i anslutning till diskussionen.

Efter opponenternas frågestund finns möjlighet för medexaminatorer och handledare att ställa frågor och ge ytterligare kommentarer. **Uppsatsseminariet ska vara ett seriöst lärtillfälle som präglas av öppenhet och ett generöst, kreativt och reflekterande samtal.**